

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata az 1867 óta működő Társulat szerves, 9 tagú választott elnökség és 20 tagú országos vezetőség által irányított gazdaságilag önálló és önellátó része. Saját értékét abban látja, hogy az ország legnépesebb történelmi civil szervezetében összekötő kapcsot képez a tudomány, a kutatás és az oktatás között. Elősegíti és formálja az elmélet és a gyakorlat, a szakma és a szakmai pedagógia folyamatos és közvetlen együttműködését, a mindkét fél számára fontos tapasztalatcserét. Elsőrendű feladatának tekinti, hogy egy civil szervezet minden működési lehetőségének felhasználásával kereteket adjon és országos fórumot biztosítson, elősegítve a tudomány beleszólási lehetőségeit – segítségét – a történelem tantárgy és az ember és társadalom művelődési terület tananyagának korszerűsítésébe és módszertanának formálásába. Munkálatait iskolaévekre tervezi oly módon, hogy abba beleilleszthetők legyenek az év közben felszínre kerülő, a külső erők vagy a belső tapasztalatok indukálta újabb témák. Ebben a tekintetben a Tagozat igen rugalmas. Erre kényszeríti hogy önellátó, semmiféle előre biztosított költségvetéssel nem rendelkezik, pályázatok megnyerésével, szponzorok segítségével, esetleg külső munkák elvállalásának hasznából tartja fenn magát. Munkatársai segítségét nem vagy csak kizárólag erkölcsileg tudja honorálni.

Ötévenként nyilvános közgyűlésen, titkosan választják újra a vezető szerveket. A választásokon általában 30–50%-os a rotáció. A Társulat több mint kétezer tagjának kb. kétharmada tanár.

A 2003. évi közgyűlésen megválasztott új vezetőség:

Elnök: Dr. Szabolcs Ottó (tel.: 485-5200/5311; e-mail: drszabolcs@ludens.elte.hu)

Alelnök: Dr. Nagy Péter Tibor (tel.: 302-7749/116; e-mail: nagy.peter.tibor.@ella.hu)

Alelnök: Dr. Sárközy István (tel.: 06-76-481-143)

Külsügyi titkár: Dr. Fischerné dr. Dárdai Ágnes (tel.: 06-72-501-600/2652; e-mail: dardai@lib.pte.hu)

Kiadványtitkár: Magasi András (tel.: 06-72-228-357)

Pályázat-, versenytitkár: Gönczöl Enikő (tel.: 06-26-349-099; e-mail: eniko.gonczol@ptmik.hu)

Vidéki titkár: Babina Edit (tel.: 06-85-561-960; babinae@freemail.hu)

Budapesti titkár: Szokody Sándorné (tel.: 349-3356; 326-7993)

A Tanári Tagozat irodája: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi
Kara, 1088 Bp., Múzeum krt. 6–8. I. 155. szoba (tel./fax: 485-
5200/5311; e-mail: drsزابoles@ludens.elte.hu)

Rövid tájékoztató a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata tevékenységéről

Az 1867-ben megalakult Magyar Történelmi Társulat az ország legrégebb társadalomtudományos civil szervezete. S tegyük sietve hozzá, sokáig a legnagyobb és legaktívabb is. Valószínűleg azért, mert egy valóságos társadalmi igény hozta létre, a nemzet történeti emlékeinek összegyűjtése és megóvása a pusztulástól. Így már korán megkezdődtek nagy anyaggyűjtési akciói, amelyek tekintélyes és pótolhatatlan sorozatokká növekedtek, hogy csak a legtekintélyesebbeket említsem, Kossuth összes munkáinak hatalmas sorozata, vagy a Rákóczi-források, a Fontes-sorozat évszázadnyi időt átívelő munkálatai.

A Társulat tehát a történelemtudomány országos műhelyeként, a nemzet emlékezeteként indult. Olyan szervezetként, amely összefogni szándékozott – és tudott – mindenkit, aki a történelemben akart munkálkodni, s mozgósítani a potenciális kutatókat, érdeklődőket, oktatókat. Közügygyé tudta tenni a történelmet, nemcsak a kíváncsiskodók, az kívülállók részére, hanem elsősorban az alkotni vágyók között. Évi vándorgyűléseivel bejárta az akkor még nem kicsike országot, vitte és hozta a híreket, a tudomány helyi és országos jelentőségű anyagait, eredményeit, mozgósított, inspirált, összefogott, irányított, hiszen ez a szervezet volt a történelemtudomány országos nagy és tevékeny műhelye. Egy olyan korban, amikor még nemigen voltak állami, országos átfogó – és összefogó – szakmai műhelyek, mint majd néhány évtizeddel később. Nem alakult még ki a kutatói profiság, nem vált még céhhé a történetírás, nem vált el egymástól a kutató és oktató történész. A Társulat az egész értelmiséghez – polgársághoz – szólt, de különösen a tanároknál találta meg legszélesebb bázisát. Hiszen a társulat megalapítói és serény munkásai jórészt maguk is tanárok voltak, akik egyszerre működtek a tanári katedrán és a kutatói parnasszuson. A kor nagy történészeinek a gimnáziumok, kereskedelmi iskolák és más tanintézetek voltak az otthonaik, oktatták az ifjúságot és egyben történészkedtek. Mondhatnánk, hobbiból, de a legjobb profiként.

Ennek a kornak a tudós tanárai egyben tanár tudósai is voltak. Bennük egyesült a tudomány és az oktatás. Nem lehet tehát a Magyar Történelmi Társulatot alakulása pillanatától kezdve nem a történelemoktatás legértékesebb civil szervezeteként megjeleníteni. Alkotó tagjai ugyanazt az igényességet képviselték mind oktató-, mind kutatómunkájukban, egyik kezüket az oktatás, másikat a kutatás ütőerén tartották. A

megalakult Magyar Történelmi Társulat számára a kezdetektől fogva egyaránt fontos volt a történelemtanítás és a történelemkutatás. Nem váratlan, hogy elsőként rendeztek történelmi pályázatokat és versenyeket, a győztes tanulókat csengő aranykoronákkal jutalmazták. Amikor pedig a történelemoktatás célja és eszmeisége tekintetében két irányzat alakult ki, a Társulat kezdeményezett és adott fórumot az álláspontok nyilvános ütköztetésére, az ellentétek csökkentése és az oktatás harmóniájának kialakítása igényével. Ennek érdekében rendezte meg 1885-ben, az új akadémiai épület dísztermében az I. Országos Történelemtanítási Konferenciát, ahol nem kisebb személyiségek ismertették az álláspontokat, mint egyik oldalt Marczali Henrik – a 12 kötetes nagy világtörténelem szerkesztője –, Márki Sándor – a 10 kötetes Magyarország története szerkesztője –, Kármán Mór – a korszak legjelentősebb történészdidaktikusa, tantervkészítője –, másik oldalon a később kuruc verseiről elhíresült professzor, Thaly Kálmán és sokan mások.

Ebben az időben az egységes Társulaton belül még nem volt szükség külön tanári képződményre, nem kellett külön szervezet a kutatók, az őrzők és az oktatók munkájának összehangolására, hiszen szinte mindenki mindhárom funkciót önmagában is együtt gyakorolta. A Társulat pedig együtt patronálta, művelte, szervezte, irányította, inspirálta a történelemszakma összességét. A tudományos munka és az oktatómunka tömeges kettéválása felvetette a Társulaton belüli differenciálódást. Így jött létre a Társulat szervezeti egységén belül a Tanári Tagozat. Az 1956-os fordulat után jelent meg, mint külön választott vezetőséggel rendelkező, önálló terv szerint működő, a közoktatás távlati igényeit szolgáló, de a mindennapi kérdések megoldásában is erőteljesen részt vevő szervezeti egység, amelynek első elnöke Unger Mátyás volt, majd elhunytá után Kardos József vette át az irányítást. Jelenlegi elnöke pedig Szabolcs Ottó.

A Tanári Tagozat működését tekintve önálló, szervezeten belül pedig a Társulat keretein belül, annak hagyományait és szervezeti rendszerét mintának tekintve alakította ki saját döntéshozó és végrehajtó választott apparátusát. A Tagozat, amint azt a Társulat alapszabálya előírja, ötévenként újítja meg a saját választott vezetőségét, a 9 tagú Elnökséget és a 20 tagú Országos Vezetőséget. Az Elnökség a végső döntésekért és azok végrehajtásáért felelős, amelyekhez köteles meghallgatni a minden megye képviselőjét magában foglaló Országos Vezetőség tanácsait, véleményét. Az Elnökség köteles két évente közgyűlésen beszámolni munkájáról és jóváhagyatni további terveit, ötévenként pedig megújítani vezető szerveit. A folyamatos munka érdekében egy év eltolódással kerül sor az Elnökség és az Országos Vezetőség újraválasztására.

A Tanári Tagozat legutóbbi, 1998. decemberi közgyűlése kijelölte a működés fő területeit.

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata működésének fő területei

A Tanári Tagozat működése egyik fő területének a tudomány eredményeinek a tanárokhoz való gyors és hatékony közvetítését, oktatási adaptációjának elősegítését tekinti.

Ennek érdekében:

1. Tanárok, kutatók, muzeológusok, levéltárosok együttes részvételével tudományos konferenciákat rendez.
2. Szakmai tanácskozásokat és vitauléseket tart.
3. Fórumot teremt az egyes történelmi kérdések tanítási lehetőségeinek megvitatására.
4. Rendszeres tanfolyamaival döntő szerepet vállal a tanári továbbképzésben.
5. Gondoskodik az információk áramlásáról a történelemtudomány és -tanítás között.

A Tanári Tagozat felelős beleszólást kíván magának a történelemtanítás korszerűsítésének, mindennemű átalakításának terveibe, gyakorlatába.

Ennek érdekében:

1. Demokratikus viták, a tanári közvélemény alapján állást foglal a történelemtanítással kapcsolatos, illetve azt érintő állami dokumentumok kidolgozásának, tartalmi kiművelésének kérdéseiben.
2. A történelem tantárgy helyének és helyzetének alakításában.
3. A történelem és más iskolai stúdiumok együttműködése módozataiban.
4. A történelem tartalmi kérdéseiben.
5. A történelemtanítás módszertani kérdéseiben.
6. A sikeres tanításhoz szükséges eszközök (beleértve a tankönyveket is) tervezésébe és kivitelezésébe.
7. A taneszköztervezés, -kivitelezés és -használat kérdéseibe.

A Tanári Tagozat segíteni kíván a közoktatás vezetőinek és a tanároknak a történelemtanítással kapcsolatos akciók megtervezésében és kivitelezésében.

1. Vitafórumok teremtésével.
2. Tervek, anyagok, kéziratok véleményezésével.
3. Tervezetek készítésével.

4. Tervek, modellek kipróbálásában való részvétellel, viták és kísérletek megszervezésével, véleményezésével korrigálásának elősegítésével stb.
5. Versenyek és más akciók lebonyolításában való részvétellel, vagy a lebonyolítás átvállalásával.

A Tanári Tagozat (más szervezett országos műhely hiányában) kézbe kívánja venni a történelemtanítás-metodika tudományának fejlesztését.

Ennek érdekében:

1. Megkísérli elősegíteni a történelemtanítás gyakorlata és elméleti kutatása rendszeres kapcsolatainak megszervezését és fenntartását.
2. Kísérletet tesz egy országos metodikai műhely, vagy legalább munkaközösség létrehozására.
3. Kísérletet tesz a felsőoktatásban működő módszertani szakemberek vita- és munkafórumának létrehozására.
4. Szervezi a külföldi és hazai történelemmethodikusok együttműködésének fórumait és részt vesz a nemzetközi együttműködésben.
5. Biztosítja egy történelemtanítással kapcsolatos periodika létrehozására és folyamatos megjelentetésére.
6. Könyvek kiadásának szervezésével támogatást nyújt a tanároknak (és kutatóknak) a fejlett külföldi metodikák megismertetéséhez.

A Tanári Tagozat igyekszik az alkalmaknak és az adott tanári igényeknek megfelelően gyors segítséget adni ad hoc felmerülő problémák megoldásához.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyhez témajavaslatokkal, elbírálásokkal, stb. ad segítséget.

Az egyetemi felvételre való felkészítésben való részvétellel.

Szükség szerinti szaktanácsadással.

A történelemtanítással kapcsolatos vizsganormák és módszerek kidolgozásának segítségével.

Az új tankönyvek és más tanítási dokumentumok előzetes megismertetésével és a használatára való felkészítés elősegítésével.

Bibliográfiák és más informáló dokumentumok nyújtásával és megismertetésével.

Mindezekon kívül és ezek mellett a Tanári Tagozatot a közgyűlés arra kötelezte, hogy igen rugalmasan alkalmazkodjék a történelemtanítás fejlesztése, javítása, minden sikeres tevékenysége elősegítése érdekében adódó és lehetséges ad hoc adottságokhoz és

feladatokhoz. Ezt tükrözik éves munkatervei is. Ugyanakkor a közgyűlés az Elnökséget és személy szerint az Elnököt eltiltotta minden pártpolitikai szempont figyelembevételétől, az aktuálpolitikától való távolmaradásra utasította. Ezzel együtt a történelemtanítás fejlesztésében és harmonikus, eredményes működésében érdekelt szervezetekkel igyekeznie kell minél szorosabban együttműködni a Társulat elvi irányvonalának megsértése nélkül. A Tagozat ezt az iránymutatást igyekezett – és igyekszik – maximálisan figyelembe venni.

Ez az iránymutatás csak megerősítette a Tanári Tagozat hagyományos felfogását. Ezt tekintettük biztosítéknak, hogy mindig megmaradjunk önmagunknak és közben a szükségletek szerint megújuljunk. Az 1970–80-as években két alapvető feladatot helyeztünk előtérbe. Egyrészt, hogy tudományos konferenciák során a kutatók, a történelmi hagyományok őrzői, levéltárosok, muzeológusok stb. és a tanárok széles körű együttesében kialakítsuk a történelemtanítás társadalomtudományi komplex stúdiummá válását, egyben a dokumentumok elemzésén alapuló önálló megismerésre képzés módzatait és az interdiszciplináris együttműködést. Ezért három országos konferencia-, illetve továbbképzés-sorozatot indítottunk útnak. Egyikkel a tudomány új eredményeit siettünk átáramoltatni az oktatásba. Ezt képviselték az évi vándorgyűléseink és tudományos konferenciasorozataink. Ezek közül kiemelkedett a minden évben Keszthelyen, illetve Debrecenben, vagy Hajdúszoboszlón megtartott történelemtanárok kéthetes nyári akadémiaja, amelyen minden esetben tanárok százai vettek részt. Már az 1980-as évek elején olyan témákat tűztünk napirendre, mint pl. a világvallások és tanításuk az iskolában, a kortörténet kérdései stb. Célunk az volt, hogy tematikailag is gazdagítsuk a történelemtanítást a legkorszerűbb eredmények alapján. Vándorgyűléseinken pedig a tudomány képviselőinek és a tanároknak a találkozását, tapasztalatcserejét tekintettük elsődleges célnak egy-egy aktuális téma kapcsán. Ugyanakkor külön továbbképzési és diszkussziós alkalmakat teremtettünk a módszertan korszerűsítésének megvitatása, terjesztése, alakítása, az ekkor már nemzetközileg tekintélyre szert tett korszerű hazai képzésközpontú metodika közkinccsé tételére. A Magyar Történelmi Társulat 1959. évi Szombathelyi Országos Vándorgyűlésén hoztuk nyilvánosságra elveinket a történelemtanítás átalakításáról. Itt hirdettük meg a történelem komplex értelmezését, a hazai és egyetemes történelem harmonikus kapcsolatának létrehozását és az önálló megismerésen alapuló képességfejlesztő irányzatú didaktikáját. És egyben a történelem minden rendű és rangú képviselőinek: levéltárosok, muzeológusok, könyvtárosok, kutatók,

iskolák és középfokú tanintézetek tanárai összefogását a történelemtanítás megújítása érdekében.

A történelemtanítás fejlesztésére kidolgozott stratégiánk egyik vonulata a szakemberek széles körű együttműködésének szervezése volt. Ez legalább három feladat elé állította a potenciális együttműködőket. Először is az érvek és módok tisztázása, a gondolatok kicserélése, a közös álláspontok megtalálása. Másodszor az érdekek egyeztetése. Harmadszor az együttműködés konkrét módjainak és folyamatosságának kialakítása, egyeztetése, egyfajta munkamegosztás összehangolása. Ennek érdekében 1973-tól megindítottunk egy nagyszabású konferenciasorozatot, amely a Történelemtanítás és tömegkommunikáció címen a filmeseket, televíziósokat, kiadói embereket hozta össze egy több száz főnyi egri találkozón. Ezt egy év múlva Székesfehérvárott a Történelem és történelmi zsurnalisztika konferencia követte egy nagy termet zsúfolásig megtöltő tanárok, kutatók, újságírók együttesében. Ez a tanácskozás is világossá tette számunkra, hogy a társadalomtudományokat különbözőképp és más-más aspektusból művelő kollégákkal egyeztetni kell elképzeléseinket, mielőtt továbblépnénk. Ennek érdekében még ugyanebben az évben megrendeztük a Történelemtudomány és történelemoktatás konferenciát. Az itteni eredményekre is támaszkodva, 1976-ban került sor a muzeológusokkal való rendkívül széles körű disputára a decemberi Történelemtanítás és múzeum konferenciára, amit 1978-ban követett a Történelemtanítás és könyvtár konferencia. Ezek a tanácskozások nemcsak az elvek tisztázását segítették elő, hanem jelentős gyakorlati eredményekkel is jártak. A muzeológusokkal való szótértés és összefogás eredményeként a nagy múzeumok múzeumpedagógust alkalmaztak, megszervezték a vidéki iskolák tanulóközösségeinek Budapestre szállítását, ha úgy tetszik, múzeumbusz-mozgalmat, sok múzeumban iskolatermet létesítettek, tesztsorozatot adtak ki a tanulók számára és így sorolhatnám tovább az új – és nagyon dinamikusan működő – kezdeményezéseket. Nem kis mértékben ennek a tanácskozásnak és az ezt követő együttműködésnek a következtében alakult ki hazánkban egy új pedagógiai ágazat: a múzeumpedagógia.

Nehezebb feladat volt a levéltárak és az iskola együttműködését létrehozni. A levéltári anyag védelmében a levéltári törvény nem engedte meg, hogy a tanulók itt bújárkodjanak. Végül is sok egyeztetés után a levéltárak egy része beengedett szervezett, tanár vezette tanulócsoportokat azzal a feltétellel, hogy csak a muzeológus mutathatja be az eredeti anyagokat. Didaktikai felhasználhatóságuk érdekében pedig a megyei

múzeumok nagy része olvasókönyvet – könyveket – adott ki a történelemoktatás segítésére.

A múzeum és levéltár felhasználási lehetőségei szárnyakat adtak ambiciózusabb kollégáinknak. Sorban születtek az iskolai gyűjtemények, majd történelmi szertárak, amelyek közül nem egy helytörténeti múzeummá nőtte ki magát. Az 1978-as Történelemtanítás és könyvtár konferencia pedig elősegítette az igényesebb könyvbeszerzést és a tanulók könyvtári munkájának fellendülését.

A történelem kutatói, népszerűsítői és őrzői közötti együttműködés szervezését, a humán integrációt erősíteni volt hivatott egy debreceni országos konferenciasorozat. A Művelődési Ház valamennyi tanácskozásunkon zsúfolásig megtelt. Ezt 1979-ben a Történelem- és földrajztanítás, 1980-ban a Történelem- és irodalomtanítás, 1981-ben a Történelem és művészeti nevelés, 1982-ben a Történelem- és technikatánítás, 1983-ban a Történelem- és természettudományos oktatás országos konferencia követte. A szakmák tanárai együtt keresték a tantárgyak közötti érintkezési pontokat és az együttműködés tényezőit és módszereit. Valamennyi tanácskozás közös zárónyilatkozatát megküldtük az illetékes tudományos és tanügyirányító szerveknek, akiknek támogatását általában meg is szereztük.

Nagy konferenciasorozatunkat néhány, látszólag részletkérdést vitató tanácskozás kísérte. Hogy csak kettőt említsek, 1973-ban a Történelemtanítás a szaktanteremben, 1981-ben a Korszerű oktatás korszerű térkép nemzetközi tanácskozások.

Az általunk napirendre tűzött kérdések jelentős nemzetközi érdeklődést is kiváltottak. Az 1970-es évek elejétől szerepeltek a szocialista országok kétévenként ismétlődő nemzetközi szinpoziúmain, majd 1978-tól már a Történelemdidaktikusok Nemzetközi Társasága nevű világszervezet évenkénti ülésein is. Ezzel a magyar történelemdidaktika jelentős világtekintélyre tett szert, minden európai konferencián előadóként voltunk jelen. A Társulat Tanári Tagozata oly mértékben partnerré vált, hogy 1980-tól mi töltöttük be a világszervezet egyik alelnökének pozícióját – mind a mai napig. (Egyedül a volt szocialista országok közül.) Bennünket kértek fel, hogy évente megrendezzük a világszövetség kelet-közép-európai konferenciáját. A felkérésnek minden évben eleget tettünk. Konferenciánkon a politikai viszonyoktól függetlenül azóta is részt vesznek a cseh, szlovák, lengyel, ukrainai, romániai, vajdasági szakembereken kívül osztrák, német kollégák is.

Az 1980-as évek közepétől fokozatosan megnyílt a lehetősége annak is, hogy a tartalmi korszerűsítésbe is többé-kevésbé eredményesen hallassuk hangunkat. Itt a történelemtudománynak kellett – vagy kellett volna – először lépnie, mi erre támaszkodhattunk, bár néhány esetben meg is előztük. Igazán azonban a tanárok ismereteinek, szemléletének korszerűsítésében éreztük úgy, hogy sokat tudunk tenni, s ezt más nem is fogja helyettünk megtenni. Ebben az akcióban összefogtunk az Országos Pedagógiai Intézettel. Hogy az elbizonytalanodás és a váltani akarás korszakában milyen nagy volt erre az igény, azt mutatják a számadatok. 1984-től egyre növekvő számban, évente előbb több százan, végül a rendszerváltás előtt évente már több mint ezren vettek részt egyrészt 30, vagy 60 órás tanfolyamainkon, másrészt tematikus tanácskozásainkon, ahol a történelem minden korszakát, ágazatát sorra vettük az új eredmények fényében. Ezzel a saját módunkon kivettük részünket a történelemtanítás rendszerváltásából.

A rendszerváltás után a régi problémák mellett újakkal is szembe kellett néznünk. Elsősorban azzal, hogy miként tudunk minél hatásosabban részt venni a tananyag radikális újjáalakításában. Már az 1970-es évektől hirdettük a pluralizmus és a multiperspektivizmus szükségét. A gondolat elterjesztésében kétségtelenül kezdeményező szerepünk volt, a megvalósításában – legalábbis az új állami dokumentumok és tankönyvek tekintetében – kevésbé. A NAT tanterveivel kapcsolatban már a kezdetektől kritikai álláspontot foglaltunk el, a radikális változtatás lázában háttérbe szorult – egyik vezető politikusunk által módszertani fakszniként aposztrofált – didaktika fontosságát továbbra is határozottan hangsúlyoztuk. Természetesen ez csak részben és időlegesen sikerülhetett. Mi azonban nem adtuk fel eredeti törekvéseinket, akkor született meg a korábban bemutatott „A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata működésének fő területei” c. dokumentum. Ennek szellemében dolgoztuk ki és hajtottuk végre azóta is éves terveinket. Természetesen, alkalmazkodva az adott szükségletekhez, igényekhez, lehetőségekhez. Feladataink meghatározásánál figyelembe vettük az ad hoc adódókat és lehetőségeket, mindemellett ugyanakkor tekintetünket igyekeztünk a jövőre irányítani, úgy éreztük, hogy ezt egy 135 éve működő társulat meg is teheti. A Tagozat Elnöksége úgy tapasztalta, hogy a tanárok között nagy az elbizonytalanodás, ennek pedig elsődleges oka a gyorsan és elég radikálisan változó oktatásüggyel kapcsolatos információk hiánya. Ennek oldására 1992-től központi rendezvényünként minden év decemberében egy olyan 300–500 tanárt befogadó tanácskozássorozatot indítottunk, melynek elsődleges célja autentikus közoktatási vezetők és módszertani szakemberek tolmácsolásában a közismertnél

részletesebb és legfrissebb információkat adni tantárgyunkkal, a történelem és társadalomtudományos oktatással kapcsolatos értékelésekről, tervekről, vitatémákról és vitaanyagokról, kiadványokról, készülő rendelkezésekről, elvárásokról és így tovább. Ezek – 2004-ben immár tizenkettedik Országos Információs Konferencia és más rendezvényeink – nagy visszhangot keltettek, általában megtelt a Villányi Úti Konferenciaközpont színházterme. Az információnyújtást és disputát összekötöttük tankönyv- és más taneszköz-bemutatóval és -vásárral, valamint országos tapasztalatcserével. Ez alkalom volt arra is, hogy a résztvevők egyes kiadványaink mellett megkapják a kiadásunkban minden évben megjelenő annotált taneszköz-katalógust.

Az általános és különösen a társadalomtudományos oktatással kapcsolatos információgyűjtés és tapasztalatcsere mellett továbbra is kötelezettségünknek tekintettük a szakmai és módszertani továbbképző tanfolyamok rendezését, a tudományos eredményekkel való lépéstartás elősegítését. Bár az anyagi terhek növekedése következtében csökkent a jelentkezők száma, ennek ellenére 1998-ban még mindig több mint hétszázan vettek részt, 1999-ben 14, egyenként 30 órás tanfolyamot tartottunk. 2000-ben a résztvevők száma – egyrészt a minisztériumi akkreditációs eljárások késése, másrészt a továbbképzés liberalizálása miatti óriási, nem mindig színvonalas kínálat miatt – 300 körülire csökkent, hogy majd 2002-ben és a következő években ismét némileg növekedjék. Ezt az újra növekedést a színvonalbeli versennyel lehet magyarázni.

Egyre inkább úgy éreztük, hogy a szakmódszertani kutatóműhely létrejöttével kapcsolatos reményeink mérsékelten váltak valóra, minden nehézség és támogatatlanság ellenére lépniük kell. Az információhiányon túl – vagy talán lassanként előtt – ez vált a szakma szűk keresztmetszetévé. Elmúlt az a hangulat, amely csak – vagy elsősorban – az eszmei-tartalmi megújulásban kereste a korszerűsítés útját, a tanári közvélemény egyre erőteljesebben vetette fel a módszertani továbbfejlesztés igényét. Lassanként e téren kezdtünk legerőteljesebben lemaradni a fejlett történelemtanítási kultúrával rendelkező országoktól, ez érezhetővé vált nemzetközi szakdidaktikai presztízsünk csökkenésében is. Egy állandó, aktív műhely létrehozásának nem születtek meg a feltételei és ilyen irányú törekvéshez támogatást sem kaptunk. Ennek hiányában egy folyóiratpótló, időszakos periodika közreadásával próbáltuk a műhelymunkát kialakítani. 1997-ben megalapítottuk a Történelempedagógiai Füzetek című, 100–130 oldalas periodikát, amelyből azóta 17 szám jelent meg. A periodika szervező ereje megmutatkozik abban, hogy kezd köré gyűlni a módszertannal foglalkozó, az elmélyültebb tantárgypedagógiai munka iránt fogékony

kollégák egy nem nagy létszámú csoportja. A periodika a tanár kollégák nagy többségét mint olvasót mozgatja meg. A szakmódszertani műhely szerepét kisebb mértékben, az információforrás szerepét már erőteljesebben tölti be. Ez is volt a másodlagos célunk. Hiszen továbbképzéseinken, tanácskozásainkon, tudományos rendezvényeinken tanárok százai vesznek részt, publikációinkat ezrek olvassák. Ezért törekszünk mindent közreadni, ami arra érdemes, és amire pénzt tudunk szerezni. Már egy évtizede megindítottuk a Történelemtanári Továbbképzés Kiskönyvtára sorozatot, amelynek 2004-ben a XXXVII. kötete látott napvilágot. Ezek a kötetek részben közérdekű rendezvényeink anyagát, másrészt egy-egy témával kapcsolatos tanulmányokat publikálnak. A XXIV. és XXV. kötet pedig egy teljesen újszerű, sokvariációs tantervi modul ad közre. Harmadik sorozatunk az 1999-ben megindított Történelemtanári Információk című, az aktualitásokról tudósító magazin, amelynek eddig hét száma látott napvilágot. Tagságunk és a rendezvényeinken részt vevők valamennyi kiadványunkhoz térímentesen jutnak hozzá. Ez pedig nem is kevés történelemtanárt érint. Hiszen minden évben 6–10 tudományos tanácskozást tartunk, amelyeken általában 80–400 a résztvevők száma. Ezen az úton évente kb. 2000–3000 tanár jut hozzá kiadványainkhoz. Többek között minden ősszel ismétlődik egy, a hazafias nevelés és korunk védelmi kérdéseivel foglalkozó 300–400 szakembert és főképp tanárt vonzó nagyszabású rendezvény a Honvédelmi Minisztérium Stefánia úti Kulturális Központjában. Kisebb tanácskozásaink folyamatosan vannak az ország különböző részein, a múlt években pl. Sukorón 1848–49-ről, Tardon Szabó Zoltán emlékülés, Budapesten a gulágok világa vagy a holocaust, a terrorizmus témaköréből. A konferenciák megtarthatósága érdekében igen sok érdekelt társ-rendezőszervvel fogunk össze.

Nem véletlenül hagytam a végére a közoktatás dokumentumai elkészítésében és a kiadásra készülő állami és közéleti intézkedéseket érintő, elsősorban véleményező, kritikai szerepünket. A NAT készítésének évtizednyi történetében mi voltunk a kezdeményezők, amire rendszerint nem tartottak igényt. 1992-ben írtuk meg és küldtük el az akkori miniszternek kollektív kritikánkat a NAT-tal kapcsolatos első elgondolásokról. Eleinte meghallgatták, csak nem vették figyelembe. Később már nem is reagáltak azokra, egyszerűen igyekeztek bennünket kikapcsolni. Ellenzéki pozícióba kerültünk a döntéshozókkal szemben. Nem mondtunk le azonban arról, hogy konstruktív észrevételeinkkel és javaslatainkkal továbbra is segítsük a történelmi és társadalomtudományos képzés iskolai korszerűsítését, ebben partnerei legyünk a jobbat-

többet tenni akaró tanároknak és irányítóknak. Mindenképpen hozzá kívánunk járulni a pozitív tapasztalatok és sokat ígérő újítások érvényesítéséhez.

Előzetes
a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának
2005. évi rendezvénytervéről

A tervezet az új kihívások, kívánságok, lehetőségek alapján bővíthet. Bármelyik programunkon szeretne részt venni, jelezze ezt írásban, vagy telefonon: Dr. Szabolcs Ottó, ELTE BTK, 1088 Bp., Múzeum krt. 6-8. 485-5200/5311.

KONFERENCIÁINK

2005. szeptember. 17. *Globalizáció, biztonság, védelem, hadtörténet Konferencia*

Érdemes részt venni a konferencián, mert a legilletékesebb szakemberektől kapunk tájékoztatást korunk legaktuálisabb, s külpolitikailag legizgalmasabb kérdéseire. A Honvédelmi Minisztériummal közösen megrendezett konferenciánk helyszíne a Honvédelmi Minisztérium Kulturális és Szabadidőközpontja, 1143 Budapest, Stefánia út 34-36. A konferencia várhatóan 10 órától 16 óráig tart. Minden résztvevőt vendégül látunk ebédre és egy értékes könyvcsomagot is kap. A részvétel ingyenes.

2005. október. 8. *Már 60 éve – üldöztetések, felszabadulás és ami utána következik Konferencia*

2005. december. 11. *XIII. Információs Konferencia*

Mint eddig minden évben, idén is a Villányi Úti Konferenciaközpontban (Budapest, Villányi út 11–13.) rendezzük meg konferenciánkat, melynek célja, hogy a legautentikusabb szakemberek a legfrissebb információkkal szolgáljanak az Ember és társadalom műveltségi terület oktatásának időszerű kérdéseiről; az iskolák és a művelődési intézmények összefogásának elveiről, lehetőségeiről és módozatairól.

2006. március Az integrációs szervezetek válaszai a XXI. század kihívásaira

PÁLYÁZATOK, FELMÉRÉSEK

Nato pályázat /Meghírdetve, beküldési határidő: 2005. szeptember. 10./

Iskola és múzeum pályázat /Meghírdetve, beküldési határidő: 2005. október. 1./

Holokauszt pályázat /Meghírdetve, beküldési határidő: 2005. október. 15./

Felmérés a honvédelemről és katonai hivatásról /meghírdetés: 2005. ősz, lebonyolítás 2005 tél/

Pályázati felhívás
„Hogyan tanítom a NATO-t?” címmel

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata a NATO-központ támogatásával országos pályázatot hirdet az Ember és társadalom művelődési terület és a magyar szakos tanárok számára „Hogyan tanítom a NATO-t?” címmel. A pályázat elsőrendű célja felszínre hozni és terjeszteni a NATO és EU tanításával kapcsolatos anyagokat és módszereket, modell értékű, illetve más iskolákban is adaptálható tervezeteket, pedagógiaileg kidolgozott anyag- és módszerkombinációkat. Minden olyan iskolatípus és iskolafok tanárai pályázhatnak, amelyekben rendes tantárgy a történelem.

Pályadíjak: 1 db I. díj: 100 000 Ft
 2 db II. díj: 50 000 Ft
 3 db III. díj: 30 000 Ft

A sok éve bevált gyakorlatnak megfelelően kérjük a NATO-központot, hogy a díjnyerteseknek egy **brüsszeli tanulmányutat** biztosítson.

A pályázatot egy ad-hoc szakmai zsűri értékeli és rangsorolja. A végső döntés személyes meghallgatás alapján történik.

A pályamű beküldésének határideje **2005. szeptember 10.** A következő címre várjuk: *Dr. Szabolcs Ottó*, ELTE BTK, 1088 Bp., Múzeum krt. 6–8. A kéziratot postán, 2 példányban kérjük beküldeni. Bővebb felvilágosítás kapható személyesen vagy a 485-5200/ 5311-es telefonon mindennap de. 9.00–13.00 óra között Szabolcs Ottónál.

Rövid tájékoztató

a „**Hogyan tanítom a NATO-t?**” című tanári pályázat elkészítéséhez

A benyújtott anyag csak eredeti, máshol nem publikált, saját munkával készült tanulmány, tervezet lehet. **Csak gépen beírt anyagot fogadunk el.** Minimális terjedelme 20 oldal, a maximális 40 oldal lehet. Nem szükséges díszes vagy kemény fedőlappal bekötetni, egy dossziéba betett, oldalszámmal ellátot anyagot is elfogadunk.

A pályamű lehet:

Elvi tanulmány a NATO–EU iskolai tanításának pedagógiájáról

Tanmenet

Helyi tanterv

Óravázlatok összefüggő sorozata

A történelemtanításra, a társadalmi ismeretek tanítására vonatkozó anyag

Tantárgyi komplexumában feldolgozott anyag

Határ tanulmányok – főként összehasonlító és elemző módon

Felmérések feldolgozott anyaga

Minden más olyan feldolgozás, amely értékes pedagógiai információkkal szolgál a téma tanításáról

A pályamű nem lehet:

A NATO–EU szervezetének pusztai bemutatása

A NATO–EU történeke bemutatása

A témához szorosan nem kapcsolódó feldolgozás

Pusztai tényanyagközlés

Kérjük a **határidő pontos betartását!** A dolgozatoknak a megjelölt pontos címre való beküldését. (Dr. Szabolcs Ottó, ELTE BTK, 1088 Bp., Múzeum krt. 6–8.)

Pályázati felhívás

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata és az Emlékezés 1944–2004 Közhasznú Alapítvány tanári pályázatos versenyt hirdet a 2005–2006-os tanévre „**Mit és hogyan tanítok a holokausztról?**” címmel.

A hazai oktatást és nevelést szolgáló pályázaton minden iskolatípus humán szakos tanárai egy vagy több pályamunkával vehetnek részt. A pályamunkák beküldési határideje **2005. október 15.** A beérkezett pályamunkák rangsorolásáról és díjazásáról szakértői bizottság dönt. A kéziratokat **két példányban** a következő címre kérjük beküldeni vagy személyesen behozni: **Dr. Szabolcs Ottó, ELTE BTK, 1088 Bp., Múzeum krt. 6-8.**

Pályadíjak:

- I. díj: 80 000 Ft
- II. díj: 60 000 Ft
- III. díj: 40 000 Ft
- IV–IX. díj: 20-20 000 Ft

Minden résztvevő oklevelet és értékes könyvcsomagot kap.

A díjnyertes pályamunkákat publikáljuk.

Útmutató

„Mit és hogyan tanítok a holokausztról?” pályázatos tanári verseny megírásához

1. A pályázatos verseny célja a holokauszt tanítása tapasztalatainak és a rá vonatkozó sikert ígérő tanári elképzeléseknek minél szélesebb körű összegyűjtése és közkinccsé tétele.
2. A fenti célt szolgáló mindennemű írásművet várunk a feldolgozás műfajától függetlenül.
3. Előnyben részesítjük a már kipróbált és bevált módszerek részletes, közérthető leírását.
4. Előnyben részesítjük a más iskolákra is adaptálható módzatokat és módszereket.
5. Értékeljük a holokauszt tanítására vonatkozó színvonalas koncepciókat, akkor is, ha eredményei még nem mérhetők.
6. Szívesen veszünk konkrét tanóraleírásokat, esetleg eredménymérésekkel együtt.
7. Szívesen veszünk a témára vonatkozó helyi tantervrészleteket, modultanterv-leírásokat.
8. Szívesen veszünk a kérdés interdiszciplinaritására vonatkozó mindennemű tervezetet.
9. Szívesen veszünk a konkrét hely- vagy regionális történethez kapcsolódó anyagokat.
10. Szívesen veszünk a konkrét helyi megközelítésre, esetleg az orális forrásokra épülő foglalkozási terveket.

Pályázati felhívás

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Múzeum Mindenkinék Programja **Iskola és múzeum** címen országos pályázatot ír ki pedagógusok és muzeológusok számára.

A pályázat alapvető célja az iskolák és a múzeumok együttműködésének formálása és erősítése a fiatalság műveltségének és képzettségének elősegítésére. Elsősorban a már kipróbált és bevált tapasztalatok összegyűjtése, terjesztése, tapasztalatcsere minél szélesebb körű adaptálására és felhasználására.

Muzeológusok és tanárok egyaránt pályázhatnak együtt és külön-külön is.

A pályamű beadási határideje: **2005. október 1.**

Pályadíjak:

I. díj	100 000 Ft
II. díj	60 000 Ft
III. díj	40 000 Ft
öt vigaszdíj	20 000–20 000 Ft

A legjobb pályaműveket megjelentetjük.

Útmutató

az **Iskola és múzeum** pályázat elkészítéséhez

A pályázat elsőrendű célja a múzeumpedagógiai tapasztalatok felszínre hozása, országos megismertetése különösen a muzeológusokkal és pedagógusokkal. Elsősorban a gyakorlatilag már kipróbált és bevált ötletek, módozatok, módszerek részletes, tehát másutt is adaptálható leírásait szeretnénk megkapni. Ettől reméljük egyrészt a iskolákban és a múzeumokban folyó múzeumpedagógiai tevékenység országos terjedését és fejlődését, a muzeológusok – főként a múzeumpedagógusok és tanárok – különösen a humán szakok tanárai alkotó együttműködésének fejlesztését. Szeretnénk, ha a bevált hagyományok továbbélnének, tovább gazdagodnának és a számos új lehetőség kidolgozásával, alkalmazásával hozzájárulnának a 10–18 éves korosztály kulturális, szellemi és lelki mentálhigiénéjének fejlesztéséhez. Ennek érdekében minden tevékenységi forma, tervezet, folyamatleírás, tartalmi, formai és módszertani tapasztalat, koncepció, újítási törekvés összegyűjtése és megismertetése fontos számunkra. A beadandó pályázatok műfaját és kiállítását ezért nem szabjuk meg, azt tekintjük értékesebbnek, amely legtöbbet ad céljaink eléréséhez. Az alábbiakban csupán ötleteket kívánunk adni a téma, illetve műfaj kiválasztásához:

1. Egy vagy több foglalkozási forma leírása attól függetlenül, hogy terepe múzeum, iskola, más helyszín.
2. Egy vagy több olyan tematika leírása, ami a múzeumi munkára vonatkozik.
3. Konkrét múzeumi órák dokumentált leírása.
4. Egy múzeum és egy vagy több iskola együttműködésének szervezeti, pedagógiai, tartalmi leírása.
5. Egy iskola és több múzeum együttműködése.
6. Foglalkozási variációk leírása.
7. Módszertani variációk leírása.
8. Múzeumpedagógiai tevékenységek eredményleírása.
9. Több évre áthúzódó programok leírása.
10. A múzeumban, vagy az iskolában, vagy együttesen készült oktatási segédanyagok bemutatása.
11. Leírás, bemutatás képességfejlesztő célú folyamatprogramról.
12. Mit tettem az iskolás korosztályok múzeumi képzése érdekében?

13. Hogyan vittem be a múzeumot az iskolába (szertár, gyűjtemény, iskolamúzeum, kiállítás, gyűjtés stb.)?
14. Iskola a múzeumban, múzeum az iskolában – együttes munka a 10–18 éves korosztályok művelése érdekében.

A felsorolt példák csupán a lehetőségek sokszínűségét kívánják érzékeltetni.

A pályázat terjedelmét természetesen tartalmi igényei szabják meg. Javasoljuk képekkel és illusztrációkkal együtt minimum 6, maximum 40 oldalas pályaművek beadását.

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata együttműködik az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karával.

Felhívás

A NAT munkálatai természetessé tették, hogy csak olyan tanárok lehetnek képesek az Ember és társadalom művelődési terület tantárgyainak komplex tanítására, akik a történelmen kívüli, a központi tantervekben és az új érettségi követelményekben szereplő egyéb társadalomtudományos tantárgyak szelleméből, anyagából és megközelítési módjaiból is megfelelően felkészültek. Ezt pedig csak egy módon bizonyíthatják, ha felsőfokú képesítést szereznek a társadalomismeret, közgazdaságtan, jog- és államismeret, esztétika és a társadalom genezise című tárgykörökből. Joggal kívánják meg az iskolák, hogy ezt a hiányosságot az egyébként humán képesítésű tanárok minél hamarabb pótolják, várható, hogy pár év türelmi idő elteltével kötelező állami követelménnyé válik. Ennek tudatában indította el az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara már 1998 őszén a **Társadalom és állampolgári ismeretek posztgraduális képzést**, amit azóta az etikával is kiegészített. Ezt a posztgraduális képzési formát a miniszter úr 18/1999. (IV. 21.) sz. rendeletével mint diplomát adó felsőoktatási képzést koodifikálta. A négy félévet sikeresen elvégzettek a szaktárgykomplexumból egyetemi végzettséget igazoló diplomát kapnak. Az ELTE BTK azóta bevált, kimondottan sikeresnek ítélt négy féléves, diplomaszerező, posztgraduális felsőfokú szaktovábbképzését olyan mértékben elismerték, hogy fél év ráhallgatással – és a megfelelő vizsgák letételével – a különben csak négy félév elvégzésével elérhető szaktanári képesítést az ELTE egy félév alatt biztosítja. Ez újabb nagy előnyt jelent, mert egyre több funkció betöltésének és különböző szakértői jogosítványok megszerzésének már előfeltétele a szaktanári képesítés. Tehát érdemes mihamarabb elvégezni. Ezeket az egyedülálló lehetőségeket ajánljuk fel az Ön által vezetett iskola humán szakos tanárai, végső soron az iskola számára. Javasoljuk, éljenek vele! *A részvételi költség egy félévre 110 000 Ft*, amit az iskola részben vagy egészben téríthet. A hallgatók számára az egyes témákból kiadott könyveinket, tananyagainkat díjmentesen biztosítjuk. Garantáljuk a legmagasabb színvonalat és a lehető legkollegiálisabb együttműködést. Éljenek vele! Aki komolyan fontolgatja részvételét, s lehetőséget kap az iskolától a képzés elvégzéséhez, kérjük, küldje vissza a mellékelt Előjelentkezési lapot a következő címre: *Dr. Szabolcs Ottó*, ELTE BTK, 1088 Bp., Múzeum krt. 6–8. Mivel a felvehető létszáma kötött, fel kell mérnünk az érdeklődést, ezért minél hamarabb küldje vissza a Jelentkezési lapot. Örülnénk, ha döntése előtt érdeklődne olyan kollégáktól, akik jártak vagy járnak erre a posztgraduális tanfolyamra.

Tájékoztató

a **Társadalom és állampolgári ismeretek** posztgraduális képzésről

1. A félévek október elejétől november közepéig, illetve február másodig hetétől június végéig tartanak.
2. A foglalkozásokra mindig pénteki napon 10 órától 16.30 óráig kerül sor.
3. Minden félévben a nappali hallgatókhoz hasonlóan be kell iratkozni, ennek feltétele a sikeres felvételi beszélgetés és a részvételi díj előzetes befizetése.
4. A felvételi vizsgát egy nem a történelem anyagából, hanem pedagógiai felhasználási tapasztalataival és terveivel kapcsolatos szakmai beszélgetés helyettesíti. Feltétele a felsőoktatási diploma fénymásolatának bemutatása és egy részvételi lap kitöltése.
5. Idegennyelv-vizsgát vagy nyelvtudást nem kell igazolni.
6. Törekvésünk, hogy – ha a létszámkeret engedi – minden jelentkező kollégát felvegyünk, hiszen közérdek az új tantervek teljesítéséhez szükséges diploma megszerzése.
7. A posztgraduális képzésre felvettek szabályosan egyetemi diákká válnak, ennek minden előnyével és hátrányával. A nappaliakkal azonos lecke-könyvet kapnak, s minden egyebet, ami a nappali hallgatóknak jár, diákigazolványtól kezdve a menzán való étkezés lehetőségéig. Ugyanakkor be kell tartaniuk a Tanulmányi Osztály által megszabott határidőket és az esetleg bürokratikusnak tűnő ügyintézési szabályokat.
8. A tanulmányok végzése közben a nappaliakhoz képest lényeges könnyítéseket kapnak.
9. Ezek: Minden félévben négy tantárgycsoport van. Csupán két kollokvium letétele kötelező. A hallgató maga választja ki, hogy melyik témából és a félév előadói közül kinél kollokvál. A kollokvium időpontját, tárgyát és módszerét a hallgató és a választott előadó közötti megállapodás képezi.
Minden félévben egy szigorlatot kell letenni. A szigorlat témáját a négy tantárgy közül a vizsgázó választhatja ki. A képzés szakdolgozat írásával és megvédésével zárul.
Két zárthelyi dolgozat írása kötelező, előre megadott témákból választhatóan.
10. A képzésen résztvevők számára a tanításhoz használható könyveket tudunk igen jutányos áron felajánlani.

Kiadványaink

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának két rendszeresen megjelenő periodikasorozata van.

1. Történelempedagógiai Füzetek

A történelem módszertan jelenleg egyetlen tudományos és gyakorlati fóruma. Tanulmányokat és vitaanyagokat közöl a szakpedagógia köréből, elméletieket és gyakorlatiakat egyaránt. Információkat nyújt a történelem- és társadalomtudományos képzés fejlesztéseiről hazánkban és külföldön, különös tekintettel a társadalomtudományos studiális, kooperációs és integrációs törekvésekre. Hírt ad a legfontosabb szakmai eseményekről, publikációkról, álláspontokról. Javaslatokat tesz tanárok számára elolvasandó könyvekre és azok felhasználási lehetőségeire. Eddig 17 száma jelent meg. 2005-ben kiadjuk a 18., 19., 20. és 21. számot.

2. Történelemtanári Továbbképzés Kiskönyvtára

Ezek a füzetek a tanári továbbképzést-önképzést kívánják elősegíteni. Többségükben egy-egy, a tanításban fontos téma legfrissebb kutatásairól adnak áttekintést az oktatásban való tartalmi modernizálást elősegítendő. Ebben a sorozatban jelenik meg minden évben a tanításhoz-képzéshez felhasználandó tankönyvek és más taneszközök legújabb annotált katalógusa. Ezzel egyrészt a folyamatos korszerűsítést kívánja szolgálni, másrészt elősegíteni a párhuzamosan megjelenő tankönyvek közötti tudatos választást, a történelemtanítás valóságos pluralizmusának lehetőségét.

Eddig megjelent számai:

- I. Párhuzamos politikusportrék a XX. századi Magyarországról
- II. Párhuzamos politikusportrék a XX. századi Európáról
- III. Párhuzamos politikusportrék a XX. századi Kelet-közép- és Kelet-Európáról
- IV. Politikai portrék, jogalkotások, intézmények a 17–19. századból
- V. Magyarországról és Európáról
- VI. Európáról és Magyarországról

- VII. Állami és egyházi igazgatás Magyarországon a közép- és kora újkorban
- VIII. Állami és egyházi igazgatás Magyarországon a 19. és 20. században
- IX. A történelemtanítás eszközei 1996–1997
- X. Oktatás – biztonság – honvédelem
- XI. A történelemtanítás eszközei 1997–1998
- XII. Történelem és társadalom
- XIII. A történelemtanítás eszközei 1998–1999
- XIV. Történelemtanítás és korunk kihívásai
- XV. Haza, hazafiság, honvédelem
- XVI. Történelempedagógiai írások
- XVII. Európai – nemzeti identifikáció a történelemtanításban
- XVIII. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása) 1999–2000
- XIX. A magyar honvédelem ezer éve
- XX. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása) 2000–2001
- XXI. Változó világ, változó hadsereg
- XXII. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása) 2001–2002
- XXIII. Európa, Magyarország, biztonság
- XXIV. Biztonságpolitika – NATO tantervi modul az általános iskolák számára
- XXV. Biztonságpolitika – NATO tantervi modul a középiskolák számára
- XXVI. Bevezető a globális világ működésébe
- XXVII. Történelempedagógiai írások II.
- XXVIII. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása) 2002–2003
- XXIX. Globalizáció – biztonság – honvédelem
- XXX. Hagyomány és az önkéntes haderőre való áttérés az oktatásban
- XXXII. Sina ira et studio
- XXXIII. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása) 2003–2004

XXXIV. A történelemtanítás eszközei (A társadalomtudományok tanítása)
2004–2005

A XXXV., XXXVI., XXXVII. és XXXVIII. Szám 2005-ben jelenik meg.

3. Füzetek előadások helyett

Dr. Szabolcs Ottó: A terror pedagógiája. 2004	1–15 l.
Dr. Szabolcs Ottó: Képességfejlesztő történelemtanítás. 2004	1–12 l.
Dr. Szabolcs Ottó: Művelődés és oktatás. 2004	1–15 l.

4. Régebbi sorozatunk – Történelemtanári Füzetek

- I. Gergely Jenő: Egyháztörténet a középiskolai történelemtanításban
- II. Pölöskei Ferenc: Közigazgatás és önkormányzat a polgári Magyarországon
- III. Szabolcs Ottó: Értelmiségiek, tisztviselők a polgári Magyarországon
- IV. Rozsnyói Ágnes: A nyilaskeresztesek útja a Szálasi-puccsig
- V. Főglein Gizella: Az államfő intézménye Magyarországon a II. világháború után
- VI. Vargyai Gyula: A vezérkar szerepe a katonai és politikai történetekben Magyarországon. 1919–1944
- VII. Kardos József: Az államfői jogkör alakulása Magyarországon
- VIII. Krausz Tamás: A sztálini rendszer kialakulásának történelmi okairól és jellegéről
- IX–X. Szabolcs Ottó: A nürnbergi per

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata rendezvényein résztvevők a legújabb kiadványainkat díjmentesen megkapják. Bizonyos régebbi és újonnan megjelenő kiadványainkat 200–400 Ft-ért meg lehet vásárolni a 1088 Bp., Múzeum krt 6–8. I. 155. szobában.